

DELAVSKA UNIVERZA
DOMZALE
61230 DOMŽALE

TOSAMA

Glasilo
izhaja od
meseca
oktobra
1965St. 1
januar
1986Število
izvodov
1400Leto
izdavanja
XXI

GLASILO DELAVCEV TOSAME

Gospodarski načrt za leto 1986

Na zadnji seji delavskih svetov TOZD in DSSS v letu 1985 je bil med drugim sprejet tudi I. del Gospodarskega načrta za leto 1986, ki je tako kot v preteklih letih omejen na materialne okvirje poslovanja brez finančnega ovrednotenja. Tudi v leto 1986 stopamo z veliko mero negotovosti tako kar zadeva splošne pogoje poslovanja kot tudi možnosti plasmaja naših izdelkov na domačem in tujem trgu. Ta negotovost se precej jasno odraža tudi v obravnavanem planu.

Med splošnimi pogoji poslovanja je najbolj vprašljivo področje pogojev zunanjetrgovinskega poslovanja. S 1. 1. 1986 so ukinjeni devizni računi delovnih organizacij, s čimer se bistveno spremeni predvsem uvozni postopek. Pravica do uvoza po novem namreč ni več prvenstveno odvisna od deviznih prilivov doseženih z izvozom, pač pa od drugih kriterijev, kateri pa niti v tem trenutku še niso v celoti znani. Zato je v našem planu zaenkrat upoštevana predpostavka, da bomo lahko uvozili vse najpotrebnejše za proizvodnjo, pot, po kateri bomo uvažali, pa bo pač morala biti prilagojena vsem naknadnim podrobnim tolmačenjem novega deviznega zakona.

Zaradi občutno manjše kupne moči domačega trga, je bil zlasti prvotni prodajni plan pri več izdelkih postavljen nižje kot je bil planiran za preteklo leto. Po usklajevanju s proizvodnimi kapacitetami so bile planske prodajne možnosti nekaterih izdelkov korigirane navzgor in približane dejanskim proizvodnim kapacitetam, žal pa to ni bilo mogoče pri vseh izdelkih. Najobčutnejši razkorak med prodajnimi in proizvodnimi možnostmi, najdemo pri tetra plenica in PVC hlačkah, kjer je poslabšana kvaliteta teh izdelkov v zadnjih letih odvrnila od nakupa številne kupce. Kljub temu, da smo pred nekaj meseci z ustreznimi ukrepi zagotovili izboljšano kvaliteto teh izdelkov, bo ponovni predor na izgubljeno tržišče težavna in dolgotrajna naloga. Zato so v planu za leto 1986 predvideni nekateri dopolnilni proizvodni programi, ki naj bi zasilno na-

domestili izpadle proizvode. Med domačinske sodijo predvsem naslednji proizvodi: plenice iz gaze, tetra brisačke, majice, kapice, rokavice, slinčki, zdravniške srajce, rute za odrasle in povijalne plenice. Vsi navedeni in še morebitni novi proizvodi bodo do uve-

ljavitve na trgu gotovo terjali še veliko ustvarjalnega dela marketinške in razvojne službe, saj nam le stalen stik s trgom oz. njegovimi zahtevami zagotavlja uspešno delo.

Svojevrstna problematika se nam tudi za leto 1986 nakazuje v TOZD Filtri, kjer po eni strani slabe prodajne možnosti na domačem in tujem tr-

(nadaljevanje na naslednji strani)

Problematika v zvezi z normami

Pogosti vzrok za nesporazume in konflikte v delovnih organizacijah so tudi norme. Kot vsako stvar, tako tudi norme ljudje različno pojmujejo, si jih različno predstavljajo in razlagajo. Za nekoga je norma prisila, drugi vidi v njej možnost boljšega zasluga in tretji je prepričan, da so norme nepotrebno zlo v našem sistemu. Zakaj jih potem sploh imamo?

Zelja vseh nas je, da bi boljše živel. Zato moramo proizvesti čim več izdelkov. Vendar ne le z nakupom najnovejših strojev, ki veliko stanejo, ampak tudi z boljšim izkoriščanjem delavnega časa. Vsi skupaj moramo v določeni enoti časa (ura) izdelati vedno več izdelkov. Zato moramo nenehno proučevati naše delovne postopke in jih poskušati skrajšati in izboljšati. To dejavnost imenujemo študij dela. Pri študiju dela torej raziskujemo in oblikujemo delovne sisteme in na ta način skušamo izboljšati učinkovitost dela in njegovo humanost. Ker je razvit svet s pomočjo študija dela razvil visoko učinkovitost, mu moramo tudi mi slediti. Zato nas politični in pravni akti obvezujejo, da v naše delovne organizacije vpeljujemo nagrajevanje po delovni uspešnosti na podlagi meril. Kot najstarejše merilo se uporablja za neposredne delavce norma ali vnaprej postavljen rezultat dela, ki mora biti izražen številno in izdelan na podlagi metod študija dela.

Podatki kažejo, da se v naši delovni organizaciji v večini oddelkov norme presegajo povprečno od 22 do 26 procentov, le v dveh oddelkih je povprečno preseganje večje (v belilnici 30,8 in sanitetni konfekciji 33,6 %).

Iz navedenega lahko sklepamo, da je postavljanje normativov metodološko vsklajeno, saj so odstopanja od povprečja manjša, kot pa so teoretično dopustna. Vprašljiv pa je povprečni procent odstopanja od postavljenega normativa, ki bi moral biti 100 %, ne pa preko 100 %. Vzroki, da se norme presegajo povprečno preko 20 % ali več, so različni. Največji vpliv ima dejstvo, da so norme pri nas pojmovane predvsem kot element nagrajevanja in ne kot enota za delo. To pomeni, da imamo le pozitivno stimulacijo na norme in da negativne ne obračunavamo, kar povzroča ob izvajanju celotnega sistema stimulativnega nagrajevanja, da tudi norme obravnavamo enako kot ostale kriterije.

Nadaljni vplivi, da se norme višje presegajo so še:

- neizenačena kvaliteta materiala,
- delo ob zmanjšani posadki,
- različna pripravljenost strojev za delo,
- možnost povečanja hitrosti,
- neevidentirane izboljšave delovnih postopkov samih delavcev,
- večja prizadevnost delavcev,
- in drugi slučajni vplivi.

Nadaljna politika nagrajevanja po delovni uspešnosti bi morala zasledovati predvsem naslednje cilje:

1. Vključiti v sistem nagrajevanja po normativih (normah) čim več rezijskih del, saj je še skoraj za polovico del ne ugotavlja delovna uspešnost na podlagi znanstvenimi metodami določenih meril.
2. Obstoječa merila je potrebno preveriti in določiti realne normative. (nadaljevanje na naslednji strani)

GOSPODARSKI NAČRT ZA LETO

gu puščajo nezasedene proizvodne zmogljivosti cigaretnih filtrov, po drugi strani pa negotova in nestalna proizvodnja in prodaja dopolnilnega proizvodnega programa TOZD Filtri onemogoča smelejše načrtovanje tovrstne proizvodnje. Na srečo so se tik pred sprejemom I. dela GN izkazale kot realne možnosti za dodatno prodajo cigaretnih filtrov na domačem trgu kot tudi za dodatno prodajo avionskih vzglavnikov. S temi dopolnitvami je tudi za TOZD Filtri zagotovljena zaposlitev vseh delavcev čez vse leto, česar prvotna verzija plana ni zagotavljala.

Kljub številnim neznankam v zvezi z načinom izvajanja ZT menjave v letu 1986, naj vseeno navedemo naše izvozno-uvozne načrte, katere bomo skušali realizirati neglede na takšne ali drugačne postopke. V TOZD Saniteta bo predviden izvoz v letu 1986 za 10 % večji od realiziranega v letu 1985, v TOZD Filtri pa bo zaradi izključno storitvenih izvoznih aranžmajev izvoz znašal le cca 470.000 \$, zaradi česar bo izvoz Tosame kot celote v letu 1986 za cca 20 % nižji kot je bil dosežen v letu 1985. DO Tosama naj bi torej v letu 1986 izvozila le za cca 2.500.000 \$, kar je za 1.150.000 \$ manj kot bo morala uvoziti (uvoz naj bi znašal 3.650.000 \$). Pot, po kateri bomo ta uvoz uresničili, nam zaenkrat zaradi nedorečene zakonodaje še ni znana, vemo pa lahko le to, da bomo to morali realizirati, če bomo hoteli normalno delati.

Naj za konec ugotovimo, da si v letu 1986 zastavljamo na prvi pogled neambiciozen načrt, saj bo fizični obseg proizvodnje le za 1 % presežek doseženega iz leta 1985, vendar pa si moramo biti po drugi strani na jasnem, da bomo ob koncu leta lahko zadovoljni, če bomo plan tudi dosegli, kajti negotova gospodarska situacija postavlja pred nas še vse preveč odprtih

vprašanj. Na ta vprašanja bomo morali v okviru zakonskih norm poiskati lastne odgovore, od kvalitete teh odgovorov pa bo odvisna naša uspešnost. Za čim hitrejšo in pravilnejšo odzivanje na spreminjajočo se gospodarsko situacijo pa se moramo potruditi vsi člani našega delovnega kolektiva, vsak na svojem delovnem področju. Marjan Mlakar

PROBLEMATIKA V ZVEZI Z NORMAMI

3. Uvajati je potrebno natančna merila za kakovost in gospodarnost dela.

Sama politika normiranja pri neposrednem delu pa naj bi težila k temu, da se pri novih nalogah postavljajo čim realnejši normativi na podlagi sodobnih metod. Pri tem je pomembno, da se že na samem začetku zagotovijo konstantni pogoji dela. Pri normah, ki veljajo že dalj časa, pa je potrebno, da se zaradi stalnih tehnoloških sprememb zagotovi, da se te spremembe izvršijo tudi pri normah. S tem bi dosegli, da ne bi prišlo do ekstretnih odstopanj. Nujno potrebno pa je tudi izdelati in sprejeti pravilnik o normah, ki ga sedaj nimamo in ki bi moral urediti nekatera vprašanja o katerih sedaj tečejo vroče diskusije.

Problem norm ni samo problem študija in normiranja ampak je tudi problem celotnega sistema gospodarjenja. Učinkovitost delovne organizacije ni odvisna le do učinkovitosti neposrednih proizvajalcev ampak od učinkovitosti dela vseh zaposlenih zlasti pa strokovnih služb.

Janez Leskovec, dipl. oec.

ing. Viljem Dolenc

Mikroračunalniki in Tosama

Naj v začetku nadaljevanja zapišem najprej kratko pojasnilo: Ko v tem in prejšnjem članku pišem o mikroračunalnikih mislim seveda na procesne mikroračunalnike, ne pa na domače računalnike, ki so primerni le za pridobivanje računalniške izobrazbe.

Nobena skrivnost ni, da je izvoz na zahod iz TOSAME (enako velja za vso državo) mogoč zaradi nizke cene dela (nizke plače...). Avtomatizacija omogoča v bližini prihodnosti tako nizke cene izdelkov (pri visoki kakovosti!), da še tako nizke naše plače na tujem tržišču ne bodo omogočale konkurenčno ceno naših izdelkov.

Morali se bomo — kljub naši lagodnosti! — odločiti za razvoj, ki ga prinaša tudi avtomatizacija tekstilnih procesov z mikroračunalniki.

Dobre organizirane delovne organizacije (tovarne) različnih dejavnosti v Sloveniji (enako velja tudi za uspešne tovarne v celi državi) raziskujejo ali pa že uvajajo mikroračunalnike v proizvodnjo. Takšnji sta na primer tovarna nogavic Polzela in Mura iz Murske Sobote.

Uporaba mikroračunalnika na posameznem stroju je sicer le ena od različnih možnosti uporabe, za razu-

mevanje delovanja pa je primerno, če pogledamo kako deluje starejša varianta.

Določeno število senzorjev (npr. tipal, fotocelic...) dobavlja informacije o stanju strojna krmilne elemente (mikroelektronske elemente...), ti krmilni elementi producirajo in dajejo določene naloge posameznim strojnim elementom (zavore, sklopke...). V mikroprocesorjih je vse to združeno v čipih, njihovo delo je »inteligentno«, število ukazov (nalog), ki jih daje je zelo veliko. Imajo spomin, to je neke vrste elektronska beležka iz katere potegne določene sklepe.

Na primer pri statvi gre postopek takole:

Na tkalskem stroju gostota odstopa od predpisane (mikroprocesorju to sporoči njegova kontrolna naprava). Mikroprocesor stopi v akcijo in vpraša osnovni regulator (ustrezno mikroelektrično povezan) ali odstopa od predpisa, če ne odstopa vpraša blagovni valj po potrebnih podatkih itd. Ko najde mesto, kjer se ne dela po predpisu začne akcijo in napako odpravi.

V novejšem času se uveljavljajo večprocesorski sistemi. Npr. mikroprocesorje za listovke rešuje (izdela) ena

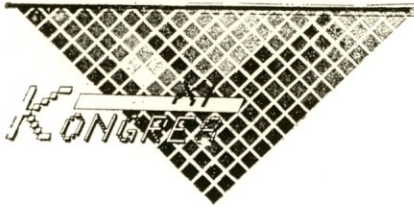
firma, pogon pa druga — vsaka razvija svoj decentraliziran sistem, ki ga najbolj obvlada. Kupec se lahko postopoma odloči za procesiranje funkcij (postopkov) glede na ceno in presojo v kakšnem vrstnem redu bo uvažal avtomatizacijo.

Ko že razmišljamo o mikroročunalnikih — mikroprocesorjih, ki sodelujejo pri upravljanju stroja, jih je treba

ločiti od procesnega nadzora proizvodnje, ki samo registrira (nemško PDV proces-datenverarbeitung). Več deset firm, ki je že proizvajalo naprave za nadzor proizvodnje jih je opustilo (Sulzer, Schlafhorst...). Procesni nadzor proizvodnje je smiselen pri obstoječih strojih, pri novih pa... 3 izmene in mikroprocesorsko upravljanje! (nadaljevanje)

trejšem skrajševanju delovnega časa delavca in podaljševanja obratovalnega časa strojev.

Z uveljavitvijo SIS kot mesta, kjer se uporabniki in izvajalci dogovarjajo o količini in kakovosti zadovoljevanja skupnih potreb ter urejajo samoupravne družbeno ekonomske odnose, je treba odpraviti državno urejanje ključnih pogojev za gospodarjenje, izboljšati kakovost načrtovanja ter uveljaviti delovanje ekonomskih zakonitosti.

O RESOLUCIJI XI. KONGRESA ZSS

I. Naloge ZSS v nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema socialističnega samoupravljanja

Gospodarska stabilnost je temeljni interes delavcev in izhodišče za delovanje ZSS. Naloga sindikata pri tem je, da ugotavlja vlogo delavcev pri odločanju o celoti družbene reprodukcije, spodbujajo doseganje stabilizacijskih ukrepov, spodbujajo uveljavljanje samoupravnega sistema družbenega načrtovanja, združevanja dela in sredstev ter dohodkovnega povezovanja, ugotavlja ali je zagotovljena delitev po delu in rezultatih dela ter socialna varnost. Kongres opozarja na odpravljanje nepravilnosti, stabilizacijski cilji pa ne smejo biti doseženi na račun nizkih osebnih dohodkov, dviganja posebnih interesov nad interes celote.

Gospodarski sistem in ukrepi gospodarske politike morajo utrjevati ustavni položaj delavca. Samoupravni družbenoekonomski odnos in ustavni položaj delavca se ugotavlja samo, če delavec odloča o celotni, še zlasti pa razširjeni reprodukciji. Delegatski sistem mora zagotoviti oblikovanje in sprejem takšnih rešitev v gospodarskem sistemu, ki bodo utrjevale družbeno ekonomski položaj delavca, krepile samostojnost OZD za učinkovitejšo gospodarjenje, spodbujanje samoupravno združevanje dela in sredstev,

preprečevale nastajanje socialnih razlik itd.

Sindikati bo spodbujali organizacijske spremembe, ki jih narekuje uveljavljanje dohodkovnih odnosov, nova ali drugačna tehnologija, delitev dela, specializacija in podobno. Tozd naj ostane osnovna celica združenega dela. Utrditi se mora vloga delavskih svetov pri dokončnem odločanju o številnih vprašanih gospodarjenja. Leti morajo dajati delegacijam DPS in SIS mnenja o bistvenih vprašanih, ki jih te skupnosti usklajujejo in o njih odločajo. Natančno je treba razmejiti funkcijo upravljanja ter opredeliti osnove, po katerih se bo ugotavljala odgovornost nosilcev funkcij za odločanje o poslovnih zadevah.

Pri načrtovanju razvoja naj bo upoštevana višja raven zadovoljevanja osebnih, skupnih in splošnih družbenih potreb. V planskih aktih mora biti motiv načrtovanja rast dohodka, ki bo odvisna od izpolnjevanja skupno dogovorjenih proizvodnih, finančnih, komercialnih, razvojnih, tržnih in drugih poslovnih nalog.

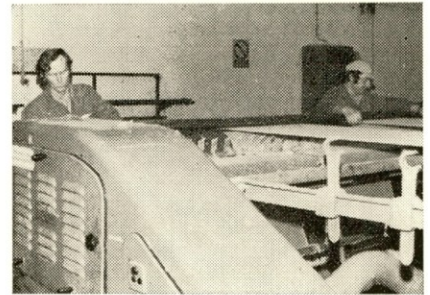
Sprotno spremljanje rezultatov gospodarjenja je pogoj za doseganje planskih ciljev.

Najhujši sovražnik delavsko-razrednih interesov je inflacija, ki jo bomo obvladali z učinkovitejšim gospodarjenjem z družbenimi sredstvi, kakovostnejšim prodorom na svetovni trg, kakovostnejšim preusmerjanjem gospodarstva, učinkovitejšimi naložbami in gospodarjenjem z denarjem, uveljavljanjem sistema delitve po delu in rezultatih dela, predvsem pa z zmanjšanjem vseh stroškov in neproduktivne porabe.

Sindikati mora delovati tako, da bo delavec spoznal nasprotje med interesom, ki ga ima kot proizvajalec in tistim, ki ga ima kot porabnik. Zato mora pri odločanju pri cenah svojih izdelkov sprejeti ukrepe za zmanjšanje materialnih stroškov in zalog ter za boljše gospodarjenje z denarjem.

Osebnih dohodkov morajo biti odvisni od izpolnjevanja programa, gospodarjenja z dohodkom ter stopnje rasti družbene produktivnosti dela in dohodka v gospodarstvu. Sistem delitve po delu in rezultatih dela bomo dograjevali tako, da bo čedalje večji del OD odvisen od rezultatov gospodarjenja in manjši del od živega dela.

Kongres poudarja potrebo po hi-

Delo ZS je namenjeno mobilizaciji vseh dejavnikov za zagotavljanje dela in doseganje rezultatov, ki bodo zagotavljali temelj enotnega in socialnega položaja delavca. Cilj in merilo naše učinkovitosti je višja kakovost življenja.

II Usmeritve ZS pri uveljavljanju ustvarjalnosti delavcev, razvoja proizvodnih sil in njihovega učinkovitega izkoriščanja za rast produktivnosti dela

Spodbujanje ustvarjalnosti vsakega posameznika in njeno organizirano usmerjanje k doseganju boljših gospodarskih rezultatov morata služiti humanejšemu delu, prispevati k boljšemu življenju vsakega posameznika in uveljavljanju vodilne vloge in oblasti delavskega razreda.

Nujen je celovit sistem ukrepov za prenos znanja v prakso, ki bo zajemal reševanje kadrovskih, gmotnih, pravnih in drugih vprašanj. Kakovostnega razvoja ne zagotavljajo samo vrhunski znanstveno raziskovalni dosežki ampak tudi razvoj množične ustvarjalnosti, ki se najizraziteje kaže v množični inovacijski dejavnosti. Inovatorsko delo mora dobiti večje javno priznanje tako v OZD kot zunaj njih.

Treba je tudi povečati izobrazbeno raven vseh zaposlenih, na kar je treba biti pozoren pri štipendiranju in drugih oblikah izobraževanja mladine. Manjkajočo izobrazbo si mora pridobiti čimveč delavcev, ki delajo na delih, za katera niso usposobljeni.

Posebno pozornost je treba nameniti tudi zaposlovanju, zlasti mladih. Delo naj opravljajo tisti, ki bodo več vlagali v svoj razvoj in se z delom potrjevali. Kritično moramo oceniti

dosedanje prakso priznavanja z delom pridobljenih delovnih zmognosti ter dati večjo veljavo dejansko pridobljenimi izobrazbi in na tej podlagi ugotovljeni usposobljenosti.

Razvoj znanosti in tehnike je izziv za to, ali se bomo morali dovolj hitro in uspešno vključiti v ta razvoj oz. *ali bomo znali znanost in tehniko izrabiti za boljši jutri*. Sindikat bo svojo aktivnost usmeril tako, da cilji ne bodo podrejeni le doseganju gospodarskih rezultatov, ampak predvsem zagotavljanju boljšega življenja, humanejšega dela, več organiziranega prostega časa, višjega osebnega in boljšega standarda.

III Naloge ZSS pri usposabljanju za uveljavljanje vloge v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja

Sindikat mora imeti lastna stališča do vseh vprašanj družbenoekonomskega položaja delavca. Zveza sindikatov Slovenije mora dosledno uresničevati vlogo pobudnika, usklajevalca in pod-

pisnika SaS in družbenih dogovorov, zlasti pa mora zagotoviti take razmere, v katerih bo doseženo množično in organizirano vključevanje delavcev v posamezne faze dogovarjanja. Pri tem je treba krepiti vlogo delavskega sveta kot osnovnega subjekta za sprejemanje odločitev. Prizadevati se moramo za izboljšanje metode in načina delegatskega odločanja in za pravočasno oblikovanje stališč v zvezi z življenjskimi vprašanji in problemi delavcev. Izražanje in izmenjava mnenj mora biti čimbolj demokratična.

Sindikat sodeluje tudi pri *reševanju sporov in konfliktnih razmer* — je pobudnik za takojšnjo obravnavo zahtev delavcev v organih ZS in samoupravljanja.

Krepiti je treba delovanje sindikalnih skupin, preko katerih se izraža pristno razpoloženje, težnje in problemi delavcev. To nalogo imajo izvršni odbori, končno pa se interesi usklajujejo v konferenci.

LM

1986 = Kongresno leto

Za leto 1986 bi lahko rekli, da bo to leto kongresov. Med njimi bosta tudi kongres slovenske zveze komunistov in 13. kongres ZKJ.

Predkongresne priprave so se v bistvu že začele. Kritična analiza delovanja našega političnega sistema bo odlična iztočnica za preverjanje delovnatja v preteklem obdobju. Analiza sama pa mora prinesiti tudi zaključke kako sistem izboljšati in ga narediti učinkovitega.

Tako člani ZK, kot tudi celotna družba veliko pričakujemo od kongresov. Da pa bi bili tudi kongresni sklepi takšni, zavezuje vse člane aktivnega udejstvovanja v predkongresnih razpravah. Z jasno in prečiščeno idejo smemo priti na kongrese.

Globoka gospodarska kriza je povzročila tudi družbeno krizo. Izredni časi zahtevajo tudi izredne napore družbe, da se izvleče iz nje. To lahko store samo tisti, ki to želijo in hočejo. Odstraniti bo potrebno vse ovire, ki žele vleči nazaj, ne glede kje so, ali kakšne so. Zato smo odgovorni sebi in delavskemu razredu. Potrebno bo povrniti nekatere kvalitete pri članih ZK, ki so bile dosedaj premalo upoštevane. Na ta način lahko upravičimo svoje članstvo v ZK in obstoj organizacije ZK kot take.

V kriznih situacijah se pokaže moč neke organizacije. Ker smo v krizni situaciji, smemo iz te krize priti kot zmagovalci, to je zahteva velikega dela naših delovnih ljudi. Take odgovornosti se je ZK zavedala tudi v zgodovini in tudi sedaj ne smemo opešati v borbi za idejo rojeno v revoluciji in ki smo jo dograjevali vsa povojna leta. To pa je mislim bistveno, kar želimo in pričakujemo od obeh kongresov ZKS in ZKJ.

Milan Drčar

*IZHODIŠČA NA PRIPRAVO
13 KONGRESA ZKJ
— KRITIČNA SPOZNANJA STVAR-
NOSTI*

Trinajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije pripravljamo v času velikih prizadevanj delavskega razreda, delovnih ljudi in organiziranih socialističnih sil, da bi premagali sedanjo gospodarsko krizo in odpravili zaostajanje pri razvoju socialističnih samoupravnih odnosov, da bi zagotovili trden materialni in družbeni napredek države.

Problemi sedanjega obdobja se izražajo v nujnosti, da se strategija združenega dela in opiranja družbenega razvoja na lastne sile izvajata v kakovostno drugačnem vključevanju v mednarodno delitev dela in v prehodu iz ekstenzivnega v intenzivno gospodarjenje.

V dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije je podana kritična analiza družbenogospodarskih odnosov, gospodarskega razvoja in položaja jugoslovanskega gospodarstva v mednarodni delitvi dela. Neuresničevanje ustavno določenih socialističnih samoupravnih družbeno-gospodarskih odnosov in položaja delavca v združenem delu, nedosledno uresničevanje družbenega značaja proizvodnih sredstev, izrinjanje in zanikanje objektivne vloge ekonomskih zakonitosti in počasno premagovanje birokratsko-etatističnih in tehnokratskih nasprotovanj so bistveni vzroki krize v gospodarstvu in tudi kriznih pojavov na drugih področjih življenja.

Posledice tega so: upočasnjevanje gospodarske rasti, padec akumulativne in reproduktivne sposobnosti gospodarstva, spodkopavanje enotnosti ju-

goslovanskega tržišča, padec izvoza, težko breme zadolženosti, ki omejujejo možnosti razvoja in slabi položaj gospodarstva države v mednarodni menjavi.

Za reševanje teh zahtevnih problemov ima naša država močne proizvodne zmogljivosti v industriji, kmetijstvu in drugih dejavnostih, izobražen delavski razred, visokokvalificirane kadre, sposobne za osvajanje, uporabo in razvoj sodobne tehnologije in nedvomno prednosti sistema socialističnega samoupravljanja. V delavskem razredu in v naši družbi v celoti, so ustvarjeni veliki revolucionarni potenciali, v dosežkih splošnega družbenega razvoja, posebej v bratstvu, enotnosti in enakopravnosti vseh naših narodov in narodnosti, v izkušnjah in dosežkih boja delavskega razreda za socialistično samoupravljanje.

Zato mora Zveza komunistov Jugoslavije v pripravah na kongrese okrepi idejno in akcijsko enotnost v svo-

10. KONGRES ZKS

**Centralni
komite
Zveze
komunistov
Slovenije**

jih vrstah, izpričati svojo pripravljenost, sposobnost in odločnost vodilne in usmerjevalne družbene sile in vložiti maksimalne napore in moči v reševanje problemov, ki danes otežujejo uresničevanje tako tekočih kot zgodovinskih ciljev naše revolucije.

Vladka Berlec

SINDIKAT O PRIPRAVAH NA KONGRES

Obravnava kongresne resolucije bo potekala v januarju po izvršnih odborih. Odločali smo se za tematske razprave, izbrali pa smo teme, ki se nam zdijo aktualne in pomembne za delavce naše delovne organizacije. Namen bo osvetliti posamezna obravnavana področja, najti morebitne poti za rešitev posameznih vprašanj v prid delavca in navezadnje tudi opozoriti na kakšne nepravilnosti ter predlagati ukrepe za njih odklonitev. Če nam bo to uspelo, bo storjen velik korak k izboljšanju delovnih in ekonomskih pogojev in razmer v Tosami. Razpravljali bomo o nagrajevanju, odločanju preko delegacij zbora združenega dela, o vplivu delavca pri odločanju o celotni in razširjeni reprodukciji, o boljši storilnosti in kvalitetah izdelkov in o možnostih skrajšanja delovnega časa. K sodelovanju bomo povabili tudi pristojne strokovne službe.

Marjana Lubinič

- pravočasnemu in pravilnemu informiranju delavcev
- razvijanju samoupravljanja in krepitvi delegatskega sistema
- izobraževanju članstva ZK po za to pripravljenih programih ter
- skrbi za podružbljanje samozaščitne funkcije NZ in CZ

Sekretarka OOZK DSSS
VLADKA BERLEC

Obenem se bomo vključevali v priprave na 13. kongres ZKJ, s konkretnimi predlogi in stališči, ki zadevajo našo delovno organizacijo.

V naslednjem mandatnem obdobju vodstvo OO ZK v DSSS sestavljajo:

- Helena BREZNIK
 - Metka JERETINA — namestnik sekretarja
 - Joži HRIBAR
 - Janez PIŽMOHT
 - Dušan BORSTNAR
 - Franc ANZIN
 - Vladka BERLEC — sekretar
- Evidentičar: Vlasta PRIMOŽIČ.

OOZK TOZD SANITETA

Navada je, da se ob spremembah v vodstvih družbenopolitičnih organizacij, novo vodstvo predstavi v TOSAMI. 21. decembra ste imeli člani ZK v TOZD SANITETA volilno-programsko konferenco, kjer ste izvolili tudi novo vodstvo.

Volilno-programska konferenca je bila, to pot malo prej kot je to v navadi. Letos bodo namreč kongresi ZK, v marcu bodo tudi volitve in to je narekovalo, da so bile takšne aktivnosti v osnovnih organizacijah nekoliko prej. Tako lahko predstavim novo vodstvo OOZK SANITETA, ki je v sestavi:

- Milan Drčar — sekretar
- Helena Kerč — namestnik sekretarja v sekretariatu pa so še: Marjeta Pungerčar, Franc Gornik, Lojzka Hribar, Tone Peterka, Stane Tomažič in Albina Kosmač

Sestali pa se niste samo zaradi volitev!

Seveda ne, to je bila samo ena od nalog, ki jo je bilo potrebno opraviti na volilno programski konferenci. Preverili smo tudi našo aktivnost v preteklem obdobju in si seveda zadali naloge, ki nas bodo obvezovale. Ocenili smo, da v svoji aktivnosti v preteklem obdobju nismo ravno blesteli. Določeni uspehi so se pokazali, vendar ni nikakršnega vzroka za samozadovoljivost. Razgibana razprava na predlog sklepov 13. seje CK ZKJ je pokazala na lastne slabosti in tudi narekovala rešitve. OOZK se je v glavnem ukvarjala in akcijsko delovala v:

- kritični oceni delovanja delegatskega sistema in samouprave v Tosami
- sodelovali v predvolilnih aktivnostih tako za delegatske skupščine kot samo ZK
- poseben povdarek smo dali razvojni službi, vendar ne samo s pozicije organiziranosti službe ali kadrovske zasedbe, ampak iz vizije razvoja TOSAME, ki temelji na pravilnem kadrovanju, izobraževanju, trženju in dvigu kvalitete — kot posledice
- zaznavna je bila relativno padanje prodaje naših izdelkov in si zadali stalno spremljati razmere na trgu. Zaradi tega je bil posebej izpostavljen problem otroške konfekcije, ki je posledica zmanjšanja prodaje proizvodov oddelka
- organizirana je bila javna razprava o kulturi (v sklopu akcije, ki jo je vodil CK ZKS), na kulturnem področju smo stanje ocenili kot dobro.

Torej precej pestra dejavnost, v Tosami ni bilo veliko objavljenega o delu ZK.

Popolnoma pravilna ugotovitev. Tudi v obveščanju kolektiva o našem delu je bila izrečena kritična pripomba. Po tej strani se je treba poboljšati. Če ne bo kolektiv res dobil občutka, da OOZK v Saniteti ni. Se ena zelo kritična stvar je pri ZK. Že nekaj let ugotavljamo, da nismo sprejeli nobene novega člana. To je naloga, ki je občutljiva, vendar moramo na vsak način pomladiti članstvo. Tu bomo morali mi sami in OO ZSMS odigrati svojo vlogo.

To je torej ena nalog za delo v prihodnje, kaj za aktivnosti, zlasti sedaj, ko so pred vrati kongresi ZKS in ZKJ?

Te naloge bi v bistvu razdelil v dva dela. Eno so »domače« teme kot so razvoj, prodaja, volitve v samoupravne organe in delegatske skupščine, boljše koordinacijo med DPO, skrb za čim bolj stabilno politično in gospodarsko klimo v Tosami, izobraževanje članov ZK. Vse te »domače« teme pa se dopolnjujejo s splošno politiko, ki jo mora ZK na vseh ravneh izvajati. Že sama 13. seja CK ZKJ je povzročila »prebuditev« članstva in organizacij ZK. Razprava je pokazala na izredno pestrost problemov in tudi reševanje le-teh. Nekaj bistvenega se mora

Novo vodstvo OOZK

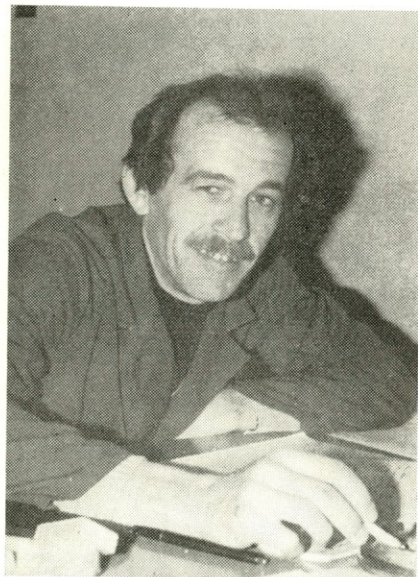
- *Novo vodstvo OO ZK v DSSS in smernice za delo*

»Zvezi komunistov ni potrebno definirati svojih globalnih strateških opredelitev o razvoju naše socialistične samoupravne družbe, ker so jasno oblikovane v programu Zveze komunistov Jugoslavije, ustavi SFRJ, sklepih zadnjih treh kongresov ZKJ in v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije!«

Za izvajanje konkretnih akcij v DO pa smo se na volilno-programski konferenci dogovorili, da bomo dali poudarka:

- vključevanju v stabilizacijska prizadevanja, ki so povezana s povečanjem izvoza, zmanjševanja uvoza, zamenjavi uvoženih surovin z domačimi, razvijanjem lastnega znanja, racionalnim koriščenjem sredstev, itd.
- spremljanju izdelave in usklajevanja, samoupravnih aktov,
- zavzemanju za delitev osebnih dohodkov, ki naj bo odraz dela in varnost
- skrbi za socialno varnost delavcev
- evidentiranje možnih kandidatov v ZK, saj že dalj časa ne beležimo nobenih sprejemov v članstvo
- preverjanju in spremljanju aktivnosti članov OO ZK z ustreznim ukrepanjem

zgoditi tudi z člani ZK. V teh kriznih časih ni prostora za sopotnike partije, če to so, to lahko počno brez knjižice. Hočem reči, da je treba pri sebi najprej pometati, sebe spraviti v red, šele potem kazati na napake višjih, kjer pa tudi niso majhne. Da pa so, smo konec koncev tudi sami krivi. Naša premajhna aktivnost, sploh pa, kritičnost in samokritičnost je dovoljevala deviacije, ki jih sploh ne bi bilo treba, in ki mečejo slabo luč na ZK in člane. Kongresi so idealna priložnost, da se preštujemo koliko nas je resnično za samoupravljanje, za resnično vlogo delavcev v odločanju, za spreminjanje razmer kjerkoli in to ne samo deklarativno, ampak v akciji za vzpostavitev vrednosti, ki žal izgublja jo na pomenu. Delavnost, poštenost, odgovornost do svojega dela, brezkompromisnost v boju proti odklonom — to so vrednote, ki so preveč zamrle.

Sekretar OOZK TOZD Saniteta
MILAN DRČAR

Sistem, ki ga imamo je edinstven v svetu in zelo škoda je, da izgublja na ugledu in učinkovitosti zaradi ravnjanja posameznikov ali skupin, ki nimajo nič skupnega s samoupravljanjem.

Torej bi morale biti razprave ob kongresih sorazmerno ostre. Obeta se torej nov veter v delu ZK!

Prav bi bilo, da bi bile ostre — toda povdarjam, poštene. Kajti če partija ne bo storila koraka dlje k stabiliziranju vseh sfer političnega, družbenega, ekonomskega in kulturnega življenja, potem smo revolucijo izgubili. Ne gre za noben nov veter, samo za povečanje partijske discipline in odgovornosti.

Crnogleda misel!

Sploh ne. Razprave o sklepih 13. se je CK ZKJ in opiranje na lastne sile je pokazalo veliko voljo in moči tako članov ZK in vseh delovnih ljudi, da se postavimo na svoje noge, da ohranimo Jugoslavijo tako kot si jo

želimo, samoupravno, neuvrščeno, skratka Titovo Jugoslavijo. O uspehu ne dvomim, ker smo Jugoslavlani pokazali vse svoje vrednote prav ob kriznih časih — omenim naj samo čas Informbiroja. Cilji so jasni, napake pa tudi.

Malo sva se odmaknila od OOZK SANITETA, kaj se bo dogajalo v osnovni organizaciji?

Storiti moramo samo to, za kar smo se in bomo dogovorili, če bo to narejeno kvalitetno in z vso odgovornostjo in v sodelovanju VSEH članov ni bojazni za uspešno delo. Tako razmerje pa zahteva trenutna situacija tako politična kot gospodarska. ZK mora biti

prisotna prav povsod in se pravočasno odzivati na dogodke in stanja. Delati pa ne smemo cehovsko. Vsaka pobuda bo dobrodošla od kogarkoli in ni nujno, da je to član ZKS.

Torej vabiš k sodelovanju tudi nečlane!

To ni nič posebnega — celo želim si takega sodelovanja. Vsi smo v TO-SAMI in vsem nam ne more biti vseeno, kakšen bo naš jutri.

Tale pogovor je bil malo nenavaden, morda zaradi posebnosti teme. Beseda je kljub temu odkrita in jasna. Mnenja sem, da bomo o problemih s katerimi se OOZK TOZD SANITETA ukvarja, še brali.

Marija Tomažič:

Spomini na (pozabljeno) stavko

Ko sem na srečanju upokojencev TOSAME opozorila, da se nikoli nikjer ne omenja stavka Kocjančičevih delavcev (sedaj TOSAMA) in da tudi v knjigi Virski zbornik ni navedena, so mi nekateri predlagali, naj bi opisala kako in kdaj je to bilo.

Začela bom z nekaj podatki o tem, kako je ta tovarna nastala, ker gotovo vsi sedanji delavci teh stvari ne poznajo.

Franc Kocjančič je bil zaposlen v papirnici pri Bonaču na Količevem kot delovodja. Spominjam se, da mi je moj oče, ki je bil tudi zaposlen v papirnici (leta 1929), večkrat pripovedoval, kako strog je bil Kocjančič. Ker sta se z Bonačem dobro razumela, mu je le-ta dovolil, da si je v papirnici uredil nekaj prostora, kjer je začel s prepakiranjem iz večjih kosov vate v manjše zavitke. Že tedaj je za njega delalo nekaj žensk, od katerih so nekatere še žive in upokojenke sedanje TOSAME. Kocjančič je tedaj stanoval v stavbi ob papirnici, skupaj z ženo in sinom.

Ker mu je posel dobro tekel in je imel vedno več naročil, je na Viru kupil staro Krampotičevo tovarno. V tej tovarni so pred tem neki Tirołci delali slamnike. Kocjančič si je dal ob tovarni sezidati stanovanje (stavba, v kateri ima sedaj TOSAMA pisarniške prostore). Stavba pri smrekah ob cesti je bila do tedaj pritlična, Kocjančič pa jo je dal nadzidati, da je tako uredil stanovanje za nečaka, katerega je zaposlil, ko je ta doštudiral. Za to stavbo sta imela v prizidku prostor še voznik (hlapec) in konj. (Kocjančič je kupil konja za dovoz in odvoz materiala kot tudi za osebni prevoz).

Leta 1932 se je Kocjančič povezal s čehom Šimekom, ki je postal njegov družabnik in pripeljal v tovarno dva mikalnika. Ko sta mikalnika začela obratovati, sem se zaposlila tudi jaz. Tedaj nas je bilo zaposlenih že trinajst. Ker pa prostori še vedno niso bili dovolj izkoriščeni, se je Kocjančič povezal še z dvema Čehoma, bratoma Kovsalykoma, ki sta pripeljala stare statve in na njih začela izdelovati brisače.

Leta 1934 je bil v tovarni velik požar in ker so bili vrhnji prostori večinoma leseni, so bili skoro v celoti uničeni. Ker pa so bili spodnji prostori še uporabni, se je Kocjančič lotil obnove. Nabavil je rabljene statve in v spodnjih prostorih začel izdelovati gazo. V obnovljene gornje prostore pa je leta 1936 namestil nove stroje za izdelavo obvez. Nabavil je še dva stara mikalnika, tako da jih je imel že štiri. Beljeno vato je dobival iz Indije. Bila je zelo trdo pakirana in jo je bilo treba na roke raztrgati in trositi na stroj.

Delali smo tudi odejno vato, kateri smo rekli strumica in je bila zelo kvalitetna. Kot zanimivost naj omenim, da je vsaka delavka, ki se je poročila, prosila za to vato, da si je dala iz nje narediti prešite odeje (izdelovala pa jih je Oštirjeva v Skocjanu). Seveda smo vato plačale. Omenim naj še, da je bila vata tako kvalitetna, da se z njo še danes odevam!

Hkrati z večanjem proizvodnje se je povečalo tudi število zaposlenih. Da so bili vsi stroji izkoriščeni, smo morali delati v dveh izmenah po 12 ur (brez odmora!). Z materialom smo morali zelo skrbno delati, tako da ni šlo nič v odpad.

Medtem ko se je tovarna razvijala, pa smo se delavci vse bolj začeli zavedati, da smo izkoriščani. Vse je bilo po lastnikovi volji. Kadarkoli se mu je zdelo potrebno, je vzel nove delavce in kadar se mu je zahotelo (in če se mu je kdo zameril) jih je odpustil. Pri tem delavci nismo imeli nobene možnosti za kakršnokoli pritožbo.

Da bi tudi mi, delavci v Kocjančičevi tovarni, organizirali svoj sindikat, po zgledu tekstilcev iz Kranja, smo se domenili, da se organiziramo v Jugoslovansko strokovno zvezo. V tej zvezi so bili tedaj že organizirani papirničarji iz Količevega. Ker jih je tam vodil Franc Bukovec, smo se odločili, da tudi njega povabimo na prvi razgovor. V začetku julija 1936 smo se dogovorili, da gremo zvečer v Dob, v Društveni dom, ker drugje nismo imeli prostora. Jaz sem šla k Bukovcu (stanoval je pri Semeju v Dobu) in mu po-

vedala, kaj smo se dogovorili in ga prosila naj zvečer pride v Društveni dom tudi on in da naj s seboj prinese pristopnice za Jugoslovansko strokovno zvezo. Sestanek se je nato dejansko odvijal tako kot smo ga predvidevali.

Sestanek v Dobu je bil tajen, saj lastnik tovarne zanj ni smel izvedeti. Če bi namreč vedel, da se pripravljajo organiziranje sindikata, bi lahko pred tem že koga odpustil, posebno seveda organizatorje.

Naslednji dan smo pristopnice k JSZ, katere so podpisali vsi prisotni, oddali v Ljubljano na centralo Jugoslovanske strokovne zveze. Tam je bil predsednik Srečko Žumer.

Naslednji dan je že prišel h Kocjančiču tajnik JSZ, povedal da smo se organizirali v njihovo zvezo. Ko je Kocjančič to izvedel, je obvestil nekatero delavke, da zanje ni dela. Ker smo mi že imeli postavljene zaupnike, smo se takoj posvetovali kaj bi ukrenili. Odločili smo se, da tudi tisti, ki bi lahko delali, od ponedeljka naprej ne gremo na delo. Naša zahteva je bila, da delamo vsi. Če pa res -ni dovolj dela za vse, kot je navajal Kocjančič, tedaj smo iz solidarnosti vsi pripravljani delati krajši delovni čas (tudi 4 ure). On pa se o tem ni hotel pogovarjati in je odšel na dopust, seveda v prepričanju, da ne bomo enotni in da bomo nekateri delali, drugi pa bodo doma godrnjali, češ: ker smo se organizirali, smo ostali brez dela.

Mi pa smo takoj izvolili stavkovni odbor, ki je nato določil kdaj ima kdo stražo pred vhodom v tovarno. V straži so bili ponavadi štirje člani, ker pa smo se za potek vsi zelo zanimali, nas je bilo velikokrat več. Blokada tovarne je trajala cel teden. Vstopa v tovarno nismo pustili nikomur, razen uslužbencu za v pisarno. Iz tovarne nismo pustili peljati ničesar. Ko je »hlapec« poskušal s konjem odpeljati material v lekarno, smo odkrili, kaj namerava in mu to preprečili.

V soboto zvečer se je (z motorjem) pripeljal Kocjančič z dopusta, ko smo ravno sedeli pri vhodu v tovarno. Razjezil se je in dejal, »da je to za razgnat...«. Seveda je bil razočaran, ker smo bili tako enotni.

V ponedeljek smo poklicali zastopnika JSZ iz Ljubljane, da Kocjančiču zopet pove naše zahteve, predvsem to, da delamo vsi, pa čeprav po 4 ure. On se je pa še vedno izgovarjal, da nima dela za vse. Nato je zastopnik JSZ poklical naše zaupnike (iz vsakega oddelja po eden), da so se šli skupaj pogajati s Kocjančičem. Končno se je ta le vdal in pristal na to, da zopet delamo vsi, čeprav nekaj časa s krajšim delovnim časom.

Stavka se je tako uspešno končala. Priborili smo si sindikat. Tudi tisti, ki so spočetka dvomili, so začeli z nami sodelovati, saj so spoznali, da je le v slogi moč. Stvari so se odslej začele urejati z dogovarjanjem našega sindikata s Kocjančičem. Še isto leto se je zaposlilo tudi precej novih delavcev. Sindikalno organizacijo smo vodili ta-

ko, da smo imeli vsak mesec sestaneke odbora, vsako leto pa občni zbor. Mesečni sestaneke odbora smo imeli ob nedeljah dopoldne pri Jutršku — »Korlnu«, ker drugje nismo imeli prostora. Letne občne zборе pa smo imeli v Društvenem domu v Dobu (tam, kjer je sedaj parkirni prostor).

Vse naše zahteve smo uveljavili pri Kocjančiču s pogajanjem, bodisi da je šlo za plače, delovni urnik ali sprejemanje in odpuščanje delavcev. Zavzemali smo se tudi za boljše delovne pogoje ter za varnost in zaščito delavcev. Imeli smo tudi prostovoljni sklad za primer brezposelnosti. Imeli smo tudi svojo knjižnico. Po zgledu tekstilcev Slovenije smo si priborili kolektivno pogodbo. To pogodbo je Kocjančič podpisal in je bila za njega obveza. Pridobitev te pogodbe je bila velika pridobitev za naš kolektiv. Na naše sestanke smo večkrat povabili tudi Franca Bukovca iz Papirne Količevo. Ker v tovarni ni bilo delavcev s fakultetno izobrazbo, nam je bil vsak nasvet dobrodošel. Člani odbora smo se večkrat udeleževali strokovnih predavanj v Ljubljani, v Delavskem domu na Miklošičevi cesti. Tam smo veliko izvedeli o

delavskem gibanju. Organizirano smo hodili na delavske tabore. Posebno se spominjam tabora na Joštu, ki so ga organizirali kranjski tekstilci in katerega se nas je udeležilo zelo veliko. Na pobudo sindikalnih organizacij Slovenije je bilo leta 1937 potrjeno pokojninsko zavarovanje (obvezno) in tako smo pričeli plačevati prispevke, da se od leta 1941 naprej lahko izplačevale pokojnine. Ker pa se je začela vojna, je pokojninsko zavarovanje delno mirovalo, sindikat pa je bil razpuščen. Tedaj je Kocjančič odpustil vse poročene delavke. Nekatere se zaradi družine pozneje niso več vrnile nazaj v tovarno in so tako ostale brez delovne dobe in pokojnine. Jaz pa sem morala prenehati leta 1942 zaradi bolezni (vzrok je bil prah). V tovarno sem se vrnila leta 1959.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da smo bili delavci v Kocjančičevi tovarni enotni in dobro organizirani že v predvojnem obdobju, kar je bila dobra podlaga za enoten in organiziran odpor proti okupatorju. Njihova vloga v tem obdobju pa je opisana v knjigi Virski zbornik.

Marija Tomažič (roj Vodlan)

Sindikalne vesti

• Pregled zapisnika zadnje seje

1. Komisija za socialno dejavnost je na predlog KOOZS obravnavala vlogo tov. Ivanke Hribar za denarno pomoč ob smrti svoje mame.

Komisija je pregledala njeno socialno stanje in ugotovila, da Hribarjeva ni socialno ogrožena (preskrbljeni otroci, OD ima višji od zajamčenega) in tako ni upravičena do socialne pomoči.

KOOZS se je strinjala s sklepom komisije za socialno dejavnost, za po-

vrnitev pogrebnih stroškov pa naj se Hribarjeva obrne na pristojno ustanovo.

2. Občinski sindikalni svet nas je opozoril na evidentiranje delegatov v SIS materialne proizvodnje.

Sprejet je bil sklep, s katerim se evidentirajo delegati v SIS materialne proizvodnje in sicer:

- SKIS: Miran Zupančič
- SIS za energetiko: Franc Novak
- SIS za ceste: Oton Križman

Omenjeni kandidati so evidentirani v delavske svete, ki bodo izvoljeni na prihodnjih volitvah.

3. Za opravljanje knjigovodskega

dela v sindikatu se imenuje Marto Korkalj, namesto Julijane Avbelj.

4. Kadrovska služba je glede na sklep KOOZS preverila možnost nakupa parcele v Čateških toplicah, katero je potrebno rezervirati do konca leta. Cena najema parcele je 500.000 din za dobo 10 let.

Glede na razpravo je bilo dogovorjeno, naj se v plan skupne porabe za leto 1986 vnese tudi nakup novih počitniških kapacitet v toplicah, kadrovska služba pa naj poišče najbolj ugodno rešitev še v letu 1986.

5. Razdeljevanje smučarskih kart se poveri komisiji za športno dejavnost. Lastna udeležba je 300 din za Veliko planino in 800 din za Krvavec. Popoldanske karte za Krvavec se rezervirajo za tečaj, dnevne karte za Veliko planino pa za sindikalno tovarniško tekmovanje.

6. O obračunu solidarnostne sobote je bilo povedano, da se za solidarnost družbi odvode 7 ur, 1 ura pa se solidarno odvode za tovarno.

• Program aktivnosti

V sklopu XI. kongresa ZSS se organizira javna obravnava resolucije. Izvršni odbori bodo obravnavali teme, ki so najbolj aktualne v DO, k obravnavi pa se povabi tudi strokovne službe. Po posameznih IO bodo obravnavali:

- DSSS: nagrajevanje
- Tkalnice: ZZZD in kolikšen vpliv imajo delegati pri odločanju
- Saniteta I: gospodarjenje, vpliv delavcev pri važnih odločitvah v DO
- Saniteta II: skrajšan delovni čas
- Filtri: svobodna menjava dela, kakovost, kvaliteta

Program aktivnosti naj bi bil končan do 20. januarja, stališča posameznih tem pa bo obravnavala KOOZS.

• Evidentiranje v delegacijo za Zbor združenega dela

S strani SZDL Koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja je potrebno v delegacijo ZZZD vključiti Franca Arnuša, Franca Kerča in Janeza Pižmohta.

Pri pregledu kandidatne liste je bilo ugotovljeno, da so omenjeni že evidentirani v delegacijo ZZZD in se jim daje polna podpora.

• Vloge

1. Zaradi velikih izdatkov sredstev iz blagajne vzajemne pomoči, se iz sindikalne blagajne posodi 100.000 din. Najnižja vsota mesečne vloge naj bo 500 din.

2. Klubu upokojencev Tosame se nameni pomoč v višini 10.000 din za obdaritev ob Novem letu.

3. Seminarja aktivne športne rekreacije, ki bo 10., 11. in 12. januarja, se bosta s strani Tosame udeležila Jože Kerč in Zdravko Strukelj.

4. V gostišču Repovž se bo obnavljalo kegljišče. Nekaj sredstev bo prispeval Repovž, nekaj TKS, razlika pa delovne organizacije.

Sindikati podpira akcijo okrog obnove kegljišča Repovž, ERS pa naj v okviru možnosti vnese del sredstev za ta namen v plan.

5. Član IO Saniteta II je izpostavil vprašanje glede dopusta, ki ga dobi delavec za nočno delo.

Pojasnjeno je bilo, da je z zakonom določeno, da delavcu ne pripada več kot 30 dni dopusta, točko na nočno delo pa so sestavni del dopusta, ne pa dodatni del.

O krčnih žilah

KRONIČNA VENSKA INSUFICIENCA ALI VLOGA IN POMEN ELASTIČNIH POVOJEV PRI ZDRAVLJENJU POSLEDIČNIH STANJ

Zaradi pokončne drže imajo noge v primerjavi z ostalimi deli telesa pri človeku sila neugodne pogoje. Izpostavljene so različnim poškodbam, zaradi nesorazmerja med površino in maso je vzdrževanje enakomerne temperature na nogah velik problem, predvsem pa je prizadet krvni obtok na nogah, zlasti odtekanje venozne krvi proti srcu. Iz nog odteka kri proti srcu po velikih venskih žilah. Zbira se v najtanjših žilicah, ki se postopoma združujejo v vse večje zbirne vene in vene, te pa se končno zlivajo v velika odvodna debela. Vse vene na nogah sestavljajo t.i. venski tolmun.

Odtekanje krvi iz nog proti srcu, proti sili težnosti, omogočajo različni hemodinamični dejavniki, med katerimi je najpomembnejše delovanje mišične črpalke. Mišice na nogah, zlasti na mečih pri gibanju s krčenjem stiskajo venski tolmun in potiskajo kri proti srcu, z ohlajanjem pa venski tolmun razširjajo, zato se takrat v razširjeni žilni prostor posesa kri iz perifernih delov. Med krčenjem mišic (mišična sistola) se v mišicah razvijajo pritiski od 80 do 250 mm Hg, odvisno od dela, ki ga mišice opravljajo. Med hojo so bili v fazi mišične sistole izmerjeni pritiski v mišicah na mečih med 140 in 160 mm Hg. Ko mišice ohlapnejo (mišična diastola) se v njih pritisk zmanjša na vrednosti — 30 do — 50 mm Hg od vrednosti v mirovanju. Ti pritiski so bili izmerjeni v mišicah na mečih, na mejo med proksimalno in srednjo tretjino goleni, to je t. i. segment najvišjega mišičnega kompresijskega nivoja. Približno enaki pritiski nastajajo med mišičnim delom tudi v venah, ki so v mišicah in med njimi. V višini gležnjev pa znaša pritisk v venah v ležečem položaju od 9 do 11 mmHg, v pokončnem položaju pa od 90 do 110 mmHg. Problematičen postane odtok krvi iz nog proti srcu pravzaprav šele v pokončnem položaju. Odtok je možen le, če deluje mišična črpalka brezhibno. Normalno odteče iz nog po venah toliko krvi, kolikor je priteče v noge po arterijah. Cela vrsta bolezenskih stanj pa ovira oziroma onemogoča odtekanje krvi iz nog proti srcu, zato zadržuje v venskem tolmunu več iztočene, venozne krvi. Zaradi kroničnega zastoja krvi v venskem tolmunu v no-

6. Delegati KOOZS so sprejeli sklep, naj se v dodeljevanje počitniških kapacitet uvede poleg 7 dnevnega letovanja tudi 10 dnevno. Delavec lahko koristi kapacitete vsako drugo leto, razen v primerih, ko sta oba zakonca zaposlena v Tosami. Tak način je treba realizirati do marca letošnjega leta.

gah se razvije bolezensko stanje, kronična venska insuficienca. Čim večji je venski zastoj v nogah, tem bolj narašča v venskem tolmunu krvni pritisk. Zastoj venozne krvi in naraščanje krvnega pritiska se stopnjujeta v venskem tolmunu vse dotlej, dokler se pritisk v perifernih delih (v venah nad gležnji), ne izenači s pritiskom v mišicah na mečih med njihovim delom (med hojo je pritisk v teh mišicah od 140 do 160 mmHg). Zaradi kroničnega zastoja pritisk v venah nad gležnji naraste od 90 do 110 mmHg na vrednosti med 140 in 160 mmHg, kar predstavlja razliko približno 40 do 60 mm Hg. Ko se pritisk tudi na periferiji izenači z največjimi pritiski v mišicah, bo prenehalo naraščanje venskega zastoja v venskem tolmunu. Posledična stanja pri kronični venski insuficienci se razvijajo torej zaradi čedalje večjega venskega zastoja in naraščanja krvnega pritiska v venskem tolmunu na nogah. Zunanji znaki so različni in odvisni od stopnje in lokalizacije venskega zastoja. Subjektivni znaki so teža, utrujenost, bolečine in krči v nogah, objektivni pa varikozne spremembe (krčne žile), tromboza, otekanje nog, rjavkasti madeži v koži na nogah, vnetje kože in podkožja ter najhujša posledica — golenja razjeda ali ulcus cruris.

Pri vseh posledičnih stanjih kronične venske insuficience je prvi in edini uspešen terapevtski poseg preprečevanje zastoja krvi v nogah in mobilizacija venozne krvi iz venskega tolmuna. To pa lahko dosežemo tako, da v perifernih delih goleni skušamo izenačiti pritisk s pritiskom, ki nastaja v mišicah med njihovim delom. To uspe le z energičnim komprimiranjem nog, s tem pa tudi venskega tolmuna. Smotrno je seveda samo elastično komprimiranje, ker samo tako lahko dosežemo kompresijsko delovanje na nogah, ki posnema delovanje mišične črpalke. Z obremenitvijo noge se njen obseg poveča, zato se tudi elastični material raztegne, med razbremenitvijo noge pa le ta svoj obseg zmanjša, zato se elastični material ponovno uskoči. Zunanji pritisk naj znaša vsaj 40 do 60 mmHg, torej toliko kot znaša zgoraj omenjena razlika med pritiskom na mestu največjega kompresijskega nivoja in pritiski izmerjenimi v venah nad gležnji v pokončnem položaju. Tako močno kompresijo lahko dosežemo na nogah samo z elastičnimi povoji.

(nadaljevanje prihodnjic)

Kako smo silvestrovali

V predprazničnih novoletnih dneh se poleg nakupov načrtuje tudi praznovanje novoletne noči. Radi bi bili srečni in se ob soju novoletnih luči, opoju popitega vina sprostiti, pregnali vsaj za nekaj ur stisko, strah pred jutrišnjim dnevom iz svoje zavesti. Večina članov Tosame je preživela svoj silvestrski večer v krogu družine, ob obloženi mizi in gledanju televizijskega programa. S TV programov so bili letos zadovoljni, ker je bil zabaven, lahkoten in predvsem domač, slovenski. Bile so izjave: »Doma je bilo najcenejše. Tisto kar bi plačali drugje za eno noč, smo se preživeli še naslednje dni.« »Ja, smo šli silvestrovat, Jaz sem bila v »hali«, mož pa v »slamniku«.

Se marsikdo je tako kot Milena Rožič do polnoči silvestroval doma, nato pa sedel v avto in odšel do svojih najbližjih sorodnikov izreči voščila in novoletni poljub.

Pa tudi v bližnje dobre gostilne so odšli. Janko Velkavrh je z ženo pričakal novo leto v Jamarskem domu. »Prav prijetno smo se imeli, ni kaj reči. Bila je dobra večerja, plesali smo, povedali kakšen vic in noč je kar prehitro minila. Tudi izdatki niso bili pretirani in smo z vso družbo z zadovoljstvom ugotavljali, da smo se imeli lepo.«

Erika Bolhar je s svojim prijateljem, sestro in svakom dočakala novo leto na Veliki planini. »Kako lepo je v hribih za novo leto. Poleg hrane smo kupili in vzeli s seboj tudi smrečico in okraske za Zlatorogovo kočo. Koča ima prostrano dnevno sobo, vse lepo urejeno in postavitev novoletne smrečice je bila samo še pika na i. Prve dni smo si izposodili motorno

žago, da smo pripravili dovolj drv. Do polnoči smo bili v koči, nato pa smo odšli na Zeleni rob. Od vse povsod so prihajali nasmejani, dobrovoljni planinci. Pristrčno smo si vsevpriek voščili kot dobri stari znanci. Gorski zrak, dobra volja nam je pregnala vsak vpliv popitega kozarčka in zato še prazničnega mačka. Pa tudi to je nepozabno, ko smo v daljavi zaslišali trobento in harmoniko. Šli smo za glasom muzike in zaplesali na snegu polko. Če bo le še možno, bi želela praznovati v hribih novo leto še kdaj.«

OBVESTILO

• Po sklepu KOOZS z dne 28. 12. 1985 se najnižja vloga v blagajno vzajemne pomoči zviša na 500.- din.

• Smučarske karte za Veliko planino in Krvavec lahko dobite pri Kerč Jožetu, int. 303.

Cena kart: za Krvavec dnevne 800.- din, Velika Planina — prenosne — 300.- din na dan.

Dragana Mihajlović je odšla z možem v Srbijo v Sumadijo.

»To je naporna pot, saj se dva dneva zapravi samo na vožnji. Najhuje je bilo priti nazaj, ker smo bili v vlaku tako natlačeni, da si lahko stal le na eni nogi. Pa kljub vsemu se odločim, da greš, ker te vsi težko pričakujejo. Pri nas ni navada, da bi se obdarovali ob novem letu, tudi petarde se toliko ne mečejo. Ves povdarek je na obilni, dobri pijači in jedachi. Za silvestrovo noč je obvezna peka odojka zunaj na prostem, potem pa kamor prideš te gostoljubno in obilno postrežejo. Tako je to.«

Kakorkoli že, minilo je in leto 1986 je tu. Naj bo vsakemu in v vsem nad vse srečno.

- Bolje nam je bilo, dokler smo bili sami otroci, kakor sedaj, ko imamo otroke. Otroci so brezobzirni in nevhvaležni.
- Naše mesto se je spremenilo v veliko čakalnico. Vsi čakamo na lepše čase.
- Ženske, ki so se dobro poročile, gredo zjutraj z avtom na delo. Vožijo jih možje, ki so se slabo poročili.
- Danes bodo profesorji spet na skrivaj kadili Zeto, da jih ne opazijo učenci, ki kadijo Kent.
- Tega, kar ste zamudili v življenju, ne morete nadomestiti s hitro, brezglavo vožnjo.
- Ne gremo v gledališče. O koncertih ne mislimo. Malo nas je v kinu. Zadnjič smo bili v muzeju še v osnovni šoli. Knjig ne beremo. Mi na kratko, ne izgubljam o časa, vsak trenutek nam je dragocen in ga trošimo za življenje samo.

(iz Naših razgledov)

NASVETI ZA VSAKDANJO RABO

• **Pranje igrač iz žameta in pliša**
Tudi otroške igrače je treba od časa do časa oprati. Igrače narejene iz žameta ali pliša, lahko peremo tako, da jih najprej vložimo v blazino in damo v pralni stroj. Za pranje uporabljamo pralni prašek za občutljivo perilo s programom za volno.

• **Blatni madeži**

Blatni madeži na oblačilih so zelo trdovratni. Najprej oblačilo osušimo, nato ga skrtučimo, na mestih madežev zdrgnite še z olupljenim surovim krompirjem.

• **Vinski madeži**

Vinske madeže moramo očistiti, dokler so sveži in sicer tako, da jih posujemo s soljo in pustimo stati nekaj minut, potem oblačilo še operemo.

• **Parfum**

Če ste pustili parfum slabo zaprt, se je nekoliko razdišal. Da bi bil tak kot prej, ga za 24 ur shranite v hladilniku.

Poročilo o gibanju osebnih dohodkov v DO Tosama za 12. mesec '85

Ze dlje časa se v delovni organizaciji ugotavlja, da je objava podatkov o osebnih dohodkih v mesečnem poročilu za celovito informiranje premalo in da je nujno potrebno zagotoviti celovitejšo informacijo o gibanju osebnih dohodkov.

V ta namen smo izdelali naslednje poročilo, katero bomo skušali vsakomesečno objavljati v našem glasilu.

Poročilo vsebuje podatke o gibanju osebnih dohodkov po oddelkih, sektorjih, TOZD in DSSS in za celotno DO.

V poročilu so zajeti osebni dohodki delavcev za poln delovni čas in za nadurno delo ob normalnem dosegu delovnih rezultatov. Ravno tako so v poročilu zajeti tudi osebni dohodki pripravnikov.

POROČILO O GIBANJU OD V DO TOSAMA ZA MESEC DECEMBER 1985

S5 Razredi v din	TOZD SANITETA										DSSS					DO TOSAMA		
	PR	TO	AT	BE	MI	SK	CK	VL	VOD	SKU- PAJ	TOZD FILTRI	ERS	TRS	SKS	KS		VOD	SKU- PAJ
do 50000	2	5	1		13	9	1	1		32	4		4				4	40
50001-60000	10	20	19		92	51	25	1		217	38	3	2	13	25	1	44	299
60001-70000	3	25	23	1	27	19	16	8	1	123	27	6	9	3	13		31	181
70001-80000	8		6	5	4	1		2		26	4	5	21	8	17	1	52	82
80001-90000	1	4	7	12	5	2	4	1	1	37	2	8	14	6	13	2	43	82
90001-100000	3	1	1	7	4	1		1	2	20	1	4	14	4	13		35	56
100001-110000	3	1		2	5	1		3	1	16	2	5	3	1	10		19	37
110001-120000				2	3					5		1	3	2		1	7	12
120001-130000			1		1	1				3			5	2	4		11	14
130001-140000																		
140001-150000									1	1		1		1		1	3	4
150001-160000									1	1	1							2
160001-170000													1		1		2	2
nad 170001															1		1	1
SKUPAJ	29	56	58	29	154	85	46	17	7	481	79	33	76	40	96	7	252	812

Najnižji OD 45.454 48.190 49.912 45.454

Najvišji OD 159.681 155.718 177.615 177.615

Povprečni OD 61.662 60.561 79.879 66.669

LJUDSKA MODROST O VREMENSKIH NAPOVEDIH

Januar — Prosinec

- če v januarju drevje od mraza poka jeseni s sadjem preobloženo stoka
- toplota v januarju in vlaga zimi v februarju na noge pomaga
- če v januarju ni snega zato šele april ga da

Februar — Spečan

- če je v februarju pretoplo bomo v aprilu radi za pečjo
- če se Polona v soncu odtaja v mokrem poletju gob preostaja
- če ptiči so tolsti, mesnati bo dosti snega še in mraza prestat

Marec — Sušec

- tisto leto, ko v marcu grmi lakote bati se ni
- če je na štirideset mučencev lepo, bo štirideset dni ostalo tako
- igrajo v marcu se mušice v aprilu vzemi rokavice

April — Mali traven

- Jurij zakuri in odpre duri
- slana v aprilu je bolj nevarna kot poleti toča in suša soparna
- če v aprilu rado grmi slane se bati več ni

Maj — Veliki traven

- meseca maja dosti dežja v jeseni bo dosti vsega blaga

- če Zofija zemlje ne poškropi mraz rad še pritisne na cvetje
- če je majnika lepo, je dobro za kruh in seno

Junij — Rožnik

- Vid, dežja ne daj da bo dobre žetve kaj
- če Ladislava moči dež po glavi od nas se sedem tednov ne odpravi
- sever, ki v tem mesecu vleče obilo žita v deželo privleče

Julij — Mali srpan

- če je na drugi dan julija lepo tako do konca meseca bo
- če na Marjeto dež lije seno na travniku gnije
- če v tem mesecu je presuho ostane grozdje prav drobno

Avgust — Veliki srpan

- kakor je zadnji dan avgusta taka jesen bo — lepa ali pusta
 - če na Jerneja veter zjasni lepo vreme še dolgo trpi
 - če Lovrenc lep dan dočaka vsa jesen bo potlej taka
- #### September — Kimavec
- ko žerjav leti na tuje brž se zima približuje
 - če je Matevž vedren bo še prijetna jesen
 - Tilen meglen grda jesen

Oktober — Vinotok

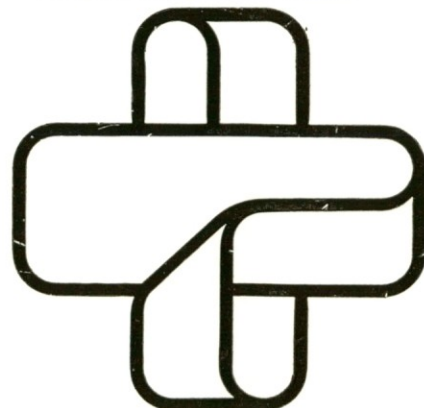
- v oktobru burja, mraz v januarju sončen čas
- če listje hitro obleži vsak naj zime se boji
- vlažen, mrzel Luka kmalu sneg prikuka

November — Listopad

- če na mrtvih dan dežuje zameta zima pričakuje
- snega na Andreja sto dni leži in žita mori

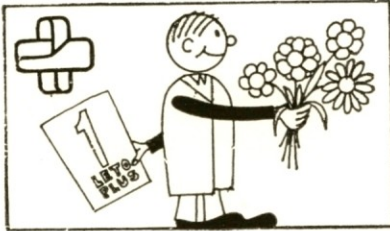
December — Gruden

- če v decembru bliska, grmi za drugo leto vetrove budi
- če Štefana burja prinese vinogradniku pridelek odnese

Osebne vesti

- *Rojstni dan praznujejo v mesecu januarju 1986*

TOZD SANITETA

Pripravljalnica

Bratun Pavla, Miketič Marija, Osolin Marija,

Sanitetna konfekcija

Ravnikar Frančiška, Cerar Olga, Cerar Angelca, Dragar Zvonka, Furlan Marjeta, Gaberšek Julijana, Grkman Vida, Hribar Martina, Keržan Marta, Korant Draga, Kralj Valentina, Kropivšek Marjeta, Novak Joži, Okorn Majda, Rcms Marjana, Rokavec Veronika, Ručigaj Ani, Žavbi Zvonimir,

Mikalnica

Dečman Pavla, Gaberšek Mihaela, Gorjup Antonija, Grilj Antonija, Habjanič Marija, Juhant Sabina, Klopčič Darinka, Klopčič Metka, Kos Dragica, Kos Darja, Lančaj Antonija, Lavrič Veronika, Lavrinc Pavla, Lenček Pavla, Luthar Nežka, Pavli Slavka, Pavlič Martina, Sever Tatjana,

Otroška konfekcija

Kotnik Marjeta, Rokavec Valentina, Sklep Maja, Urbanija Veronika, Vrečar Slavica,

Tkalnica ovojev

Kovič Janez, Pirc Marija, Pivk Frančiška, Račič Marjeta,

Belilnica

Urbanija Miha,

Tkalnica širokih tkanin

Lenček Pavla, Pojbič Marija, Vesel Tatjana,

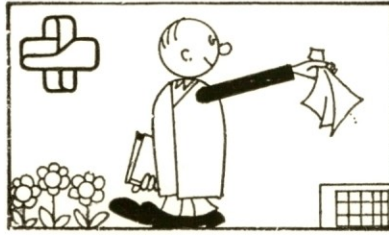
TOZD FILTRI

Grandovec Lucija, Kamenšek Marjeta, Pervinšek Anton, Stopar Marija, Trdin Roman, Volkar Pavla, Zarnik Anton,

DSSS — SKUPNE SLUŽBE

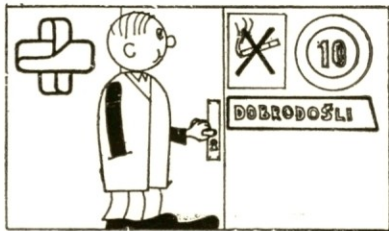
Drolc Ivan, Grujič Peter, Jerman Gverino, Kunac Josip, Lokvenec Vasilka, Poljanšek Joži, Rode Neli, Vodnik Vencelj, Prestor Alojz, Arnuš Franc, Banko Janez, Dolgan Dušan, Hribar Antonija, Križnar Peter, Kuhar Viktor, Leban Martin, Podboršek Polona, Peterka Anton, Pernuš Srečo, Rode Sonja, Strmšek Tonka, Sušnik Marko, Urankar Franc, Velkavrh Janko dipl. ing.,

- *Odšli iz delovne organizacije*

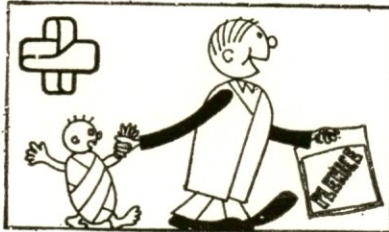
- Zupan Marko — sporazumno
- Klader Franc — v JLA
- Potočnik Marjan
- Hrovat Pavla — upokojena

- *Prišli v delovno organizacijo*

- Antonijevič Igor — vlaknovinski oddelek
- Kokalj Vincenc — TST
- Gaberšek Andreja — TRS
- Bajec Jana — KS
- Merkužič Marko — KS - ekspedit

- *Rodili so se:*

- Polanc Jankotu — hči
- Resnik Olgi — hči
- Pižmoht Janezu — sin

ZAHVALE

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavkam in sodelavcem iz tkalnice širokih tkanin iskreno zahvaljujem za lepo darilo, ki mi bo v lep spomin, enako pa velja tudi tkalnici ovojev in pripravljalnici. Zahvaljujem pa se še upravi podjetja za knjižno darilo.

Se enkrat vsem najlepša hvala.

Sevšek Slavka

Ob smrti mojega dragega očeta se pristrčno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz traktokalnice, sindikalni organizaciji, za vso izkazano pozornost.

Milka Kerč

Klubu upokojencev se najlepše zahvaljujem za pozornost, ki ste mi jo izkazali z obiskom in darilom ob priliki novoletnih praznikov. Lepi in tudi grenki so spomini na 37 let delovne dobe, zato me toliko bolj preseneča Vaša pozornost.

Obenem želim Klubu upokojencev in vodstvu podjetja srečno, zdravo in uspehov polno novo leto ter vse lepo pozdravljam

Angelca Štrukelj

TOSAMA

Klubu upokojencev

Špoštovani!

Za vašo denarno pomoč, se vam najlepše zahvaljujem. Obenem vam želim srečno novo leto.

Slapar Maksa

Mali oglasi

- Prodajam 2 novi gumi z obroči dim. 13 x 165, Sava Kranj. Hrovat, int. 320.
- Prodajam termoakumulacijsko peč 2 kW. Marolt int. 220.
- Kupim ali si izposodim otroške pancerce št. 27 ali 28 za čas od 15. do 23. februarja. Nujno! Lubinič Marjana, int. 224.
- Kupim ohranjen radio-aparat. Int. 220, Marolt.
- Prodajam krznen plašč — zelo ugodno — št. 46. Int. 292.

Uredniški odbor:

Majda Štampihar — korektor,
Merlin Danica, Florjančič Bogdan, Sonja Rode, Silva Mežnar - blagajnik, Vladka Berlec, Stane Tomažič, Milan Drčar, Vida Vodlan, Tone Stare - fotograf, Marjana Lubinič, dipl. iur. — glavni urednik.

Naklada: 1400 izvodov.

Tisk: Papirkonfekcija Krško

Rešite jih vsaj pet

